

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru jud: (L. Bagrin)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău jud: (G. Dașchevici, S. Gîrbu, L. Bulgac)

ÎNCHEIERE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Popescu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 08 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 13 iunie 2018, Gheorghe Popescu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul Gheorghe Popescu a invocat că activează în organele procuraturii din anul 1993 până în prezent, având o vechime în muncă de procuror de 25 ani. Începând cu data de 23 iunie 2011, la atingerea vârstei de 50 ani, în conformitate cu prevederile art. 73 pct. 1 al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute.

În conformitate cu prevederile art. 73 alin. (1) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute.

Reclamantul Gheorghe Popescu a menționat că faptul dobândirii la 23 iunie 2011 a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție a procurorului în exercițiu nu este negat nici de către pârâta Casa Națională de Asigurări Sociale.

Reclamantul Gheorghe Popescu a indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale a interpretat eronat prevederile legale și nu a efectuat recalcularea pensiei lipsind astfel, reclamantul de mărirea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an.

Reclamantul Gheorghe Popescu a relatat că prin decizia de refuz nr. 14 din 28 iunie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat recalcularea pensiei stabilite anterior, din motiv că pensia a fost stabilită din 01 ianuarie 2001.

Reclamantul Gheorghe Popescu a indicat că la 04 aprilie 2018, considerând că organele de asigurări sociale au încălcat grav dreptul la proprietate (pensie), dobândit anterior licit prin aplicarea obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea reclamantului în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție, potrivit prevederilor Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte juridice.

Reclamantul Gheorghe Popescu a invocat că Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat în adresa sa decizia nr. P-788/18 din 11 mai 2018, recepționată la 14 iunie 2018, prin care i s-a refuzat în admiterea cerințelor argumentând că, „conform documentelor din dosarul de pensionare s-a constatat că Gheorghe Popescu, începând cu 23 iunie 2011, beneficiază de pensie pentru vechime în muncă ca procuror calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror al Procuraturii Generale care a constituit 3400 lei lunar. Potrivit art. 73 alin. (8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, procurorii pensionari beneficiau de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu.

Reclamantul Gheorghe Popescu a menționat că drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care însă nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Reclamantul a prevăzut că nu poate fi reținut art. 46² din Legea menționată deoarece acest articol a fost introdus prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, iar reclamantul beneficiază de pensie din 23 iunie 2011.

Reclamantul Gheorghe Popescu a indicat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor procuraturii, funcționarilor publici, a decis că, stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică.

Reclamantul Gheorghe Popescu a declarat că prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, Curtea Constituțională a reținut că dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul

activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate. În acest context, Curtea a reținut anterior că, statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acestea activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuiția acestor funcționari determină faptul că statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială. Instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru procurori, la fel ca și pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special, căruia trebuie să se supună procurorii, statut sever și restrictiv, stabilit prin lege de către Parlament. Aceeași instanță de jurisdicție constituțională, a indicat și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior.

Reclamantul Gheorghe Popescu a menționat că potrivit art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. În acest sens, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct. 22 și art. II-V al Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, pentru modificarea și completarea unor acte legislative a statuat că, „Normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate”.

Reclamantul Gheorghe Popescu a invocat prevederile art. 140 din Constituția Republicii Moldova și Legea cu privire la Curtea Constituțională care stabilește imperativ că hotărârile organului de jurisdicție constituțională sunt acte oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice, persoane fizice și juridice, inclusiv și pentru Casa Națională de Asigurări Sociale.

Reclamantul Gheorghe Popescu a indicat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7, 9 ale art. III al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în partea referitoare la art. 461 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Art. II al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 face referire la modificarea art. 26, 31, 32, 32¹, 32², 32³, 33 ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Modificările la normele enumerate au fost declarate neconstituționale integral, iar în condițiile respective, legea nu se mai aplică pentru procurorii pensionați până la data de 01 iulie 2011, reclamantul fiind pensionat la data de 23 iunie 2011.

Reclamantul Gheorghe Popescu a menționat că Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de art. 46 din Constituția RM, în paragrafele 77-80, a ținut cont de prevederile art. 4 din Constituție și conform practicii sale și de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reiterând că, „Drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală”. Curtea Constituțională în aceeași hotărâre, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat, „Nu fără ambiguități în ceea ce privește prestațiile non contributive, spre o protecție mai largă”. În paragraful nr. 79 al Hotărârii precizate supra entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că, „...un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică”. Un asemenea drept social reclamantul l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă la data de 23 iunie 2011.

Reclamantul Gheorghe Popescu a invocat că Curtea Constituțională în continuare conchide că, „...aplicativ la prezenta cauză (la sesizările din octombrie 2010 și iulie 2011), un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori (din 01 iulie 2011) cu drept de pensionare”. Cât privește situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2011, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, paragraful 80, își menține ferm concluziile sale expuse în Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. Aici Curtea Constituțională subliniază că, „Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 și la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite, - pensiilor aflate în plată”. În consecință, dreptul reclamantului la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

Reclamantul Gheorghe Popescu a mai menționat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 9 din 2004 a indicat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic a dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. De remarcat în context că, art. 6 alin. (1) Cod civil, stipulează expres că, „Legea civilă nu are efect

retroactiv”. Raportând normele legale la speța dată, se constată că, prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia reclamantului, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de reclamant la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor. Toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, modificările neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Reclamantul Gheorghe Popescu consideră că răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-788/18 din 11 mai 2018, este ilegal și neîntemeiat, lezează un drept prevăzut de lege a reclamantului. În acest context, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să recalculeze și să achite pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat pentru funcția de procuror-șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu data de 05 aprilie 2013 (data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr. 37, majorarea ulterioară de la 01 august 2016 (data intrării în vigoare a Legii nr. 152) și de fiecare dată a majorării salariului procurorului în exercițiu în funcția dată, procuror în secție din cadrul Procuraturii Generale pe viitor. Argumentul pârâtei Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 462 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, privind pensiile de asigurări sociale de stat, care însă nu prevede faptul că, pensiile procurorilor și îndemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, nu poate fi reținut deoarece art. 46/2 din Legea menționată a fost introdus prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, iar reclamantul beneficiază de pensie din 23 iunie 2011.

Reclamantul Gheorghe Popescu a solicitat admiterea acțiunii, anularea ca fiind ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-788/18 din 11 mai 2018, cu repunerea în dreptul lezat și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Gheorghe Popescu pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în funcție, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, cu recalcularea de fiecare dată la data de 01 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Prin hotărârea din 08 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Popescu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, s-a recunoscut ca fiind nefondată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-788/18 din 11 mai 2018, s-a repus reclamantul în dreptul lezat și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Gheorghe Popescu, pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în secție din cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de

funcția deținută la data ieșirii la pensie iar recalcularea de efectuat de fiecare dată din data de 1 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Prin decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 08 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Popescu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În consolidarea soluției adoptate instanța de apel a constatat că începând cu data de 23 iunie 2011, la atingerea vârstei de 50 ani, reclamantului Gheorghe Popescu i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă ca procuror, conform Legii cu privire la procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, în vigoare la acel moment, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

La fel, instanța de apel a reținut că este neîntemeiat și ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia reclamantului, or pensia acestuia a fost stabilită în baza Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la procuratură, iar art. 45 alin. (1) din Legea menționată prevedea expres că, „Salariul procurorilor și anchetatorilor se stabilește în funcție de post, gradul de clasificare și de vechimea în muncă și corespunde salariilor judecătorilor instanțelor judecătorești de gradul de clasificare respectiv, cu o deviere în limita a 5%. Procurorii și anchetatorii au dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele, prevăzute pentru judecători”. Conform art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, „Judecătorul are dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

Prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea a declarat neconstituționale articolul II și punctele 7 și 9 ale articolului III din Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, în partea referitoare la art. 46/1 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. În partea ce ține de situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004, Curtea Constituțională în pct. 80 din Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, își menține ferm concluziile expuse în Hotărârea nr. 9 din 20 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, apreciind ca inadecvată o paralelă între Legea nr. 358 din 31 iulie 2003, parțial declarată neconstituțională prin Hotărârea Curții nr. 9 din 30 martie 2004 și legile contestate în prezenta cauză. Legea nr. 358 din 31 iulie 2003, prin dispozițiile sale, anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați, vizate și în sesizările care fac obiectul litigiului în cauză. Astfel, în sensul constatărilor de la §79 supra, Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plată. Respectiv, dreptul reclamantului cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de

jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Instanța de apel a constatat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia reclamantului Gheorghe Popescu, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de acesta la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor. Toate modificările operate ulterior în actele legislative care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

De asemenea, instanța de apel a menționat că este relevant la cazul dat și avizul nr. 11 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, în care se menționează că, obligația instanțelor de a-și motiva hotărârile nu trebuie înțeleasă ca necesitând un răspuns la fiecare argument invocat în sprijinul unui mijloc de apărare ridicat. Întinderea acestei obligații poate varia în funcție de natura hotărârii. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Instanța de apel a considerat că prima instanță a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecății, a aplicat corect normele materiale și procedurale și a adoptat o hotărâre întemeiată, iar cererea de apel este neîntemeiată, instanța de apel ajungând la concluzia de a respinge apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a menține hotărârea primei instanțe.

La 03 ianuarie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărârii, de respingere a acțiunii depuse de Gheorghe Popescu.

În motivarea cererii de recurs, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanței, le consideră ilegale și neîntemeiate care urmează a fi casate, din motiv că au fost adoptate cu aplicarea eronată a normelor de drept material, instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că prin Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, a fost abrogată Legea nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură. Astfel, odată cu abrogarea Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992, reglementările legale ce țin de asigurarea cu pensie a procurorilor au fost transferate în noua Lege nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură. Art. 34 alin. (6) al Legii nr. 118 din 14 martie 2003, prevedea că: „Procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii”. Ulterior, prin Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, a fost abrogată Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură. Ca și în cazul precedent, reglementările legale ce țin de asigurarea cu pensie a procurorilor au fost transferate în noua lege cu privire la procuratură.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că potrivit art. 73 alin. (8) al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008, era indicat că: „Procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a îndemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii”. Prin art. VIII al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) și (10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, au fost abrogate. Astfel, noua redacție a art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, în vigoare de la 01 iulie 2011, prevede că: „Procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (în vigoare până la 01 ianuarie 2017). În așa mod, începând cu data de 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (în vigoare până la 01 ianuarie 2017). Conținutul art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare până la 01 ianuarie 2017) nu prevede faptul că pensiile procurorilor și îndemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Începând cu data de 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 01 aprilie conform art. 13 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a afirmat că nu pot fi reținute argumentele reclamantului și instanței de fond precum că, prin refuzul pârâtului de recalculare a pensiei, acesta a fost lipsit de un drept garantat de lege, deoarece prin instituirea de către legislator a unor noi prevederi de asigurare socială, dreptul procurorilor la asigurare socială este garantat și în continuare. Noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituie echitabilă (în limitele posibilității resurselor financiare disponibile în buget) în acest sens, prin faptul că pensia procurorilor se indexează anual la data de 01 aprilie, precum prevede art. 13 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale consideră că instanța de fond practic a asimilat funcția de procuror cu cea de judecător. Or, drepturile și obligațiile procurorilor, inclusiv protecția socială din partea statului a acestora a fost legiferată separat de către a cea a magistraților. Astfel, dreptul procurorilor la recalcularea pensiei a fost inițial reglementat de art. 34 alin. (6) al Legii nr. 118 din 14 martie 2003, ulterior de către art. 73 alin. (8) al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008. Însă, prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, legislatorul a dispus înlocuirea dreptului la recalcularea pensiei de procuror cu dreptul la indexare anuală a acestei prestații sociale. Astfel, sunt neîntemeiate alegațiile reclamantului precum că, îi sunt încălcate drepturile sociale cu conținut patrimonial (dreptul de proprietate), pentru că noile prevederi legale nu l-au lipsit pe Gheorghe Popescu de dreptul la pensie și nici nu i-au redus cuantumul pensiei, ci doar s-a instituit o nouă modalitate de ajustare a acesteia.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, a invocat prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate prevederile art. 73 al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la procuratură, ce prevedeau recalcularea pensiilor și indemnizațiilor viagere ale procurorilor, a fost obiectul examinării sub aspectul constituționalității acesteia.

Astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea Constituțională a recunoscut ca fiind constituționale prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, care prevăd condițiile noi privind asigurarea socială a procurorilor în exercițiu cât și a celor în demisie.

Raționamentul Curții Constituționale expus în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la par. 90-93, potrivit căroră Curtea nu a reținut argumentele autorilor sesizărilor și ale Procurorului General privind neconstituționalitatea pct. 7 art. III (în partea ce ține de completarea Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 cu art. 462) și art. VIII al Legii nr. 56 și mai ales aplicarea față de procurori a principiului independenței justiției, în cazul dat al independenței judecătorului. Judecătorul își dobândește statutul său independent prin calitatea de magistrat. Noțiunea de magistrat nu se confundă cu cea de judecător. Pentru a fi magistrat, demnitarul trebuie să îndeplinească anumite condiții inerente acestui statut. În sprijinul acestei teze, Curtea Constituțională aduce jurisprudența CEDO, care în hotărârea Schiesser contra Elveției din 4 decembrie 1979 (nr.7710/76) a menționat: „Revine Curții sarcina de a stabili dacă un procuror este un magistrat în sensul acestei dispoziții (art.5 §3 din CEDO)”.

Curtea a considerat că noțiunea de magistrat nu se confundă cu cea de judecător, însă persoana în cauză trebuie să îndeplinească anumite condiții pentru a putea fi considerat magistrat. Prima dintre ele constă în independența față de executiv și față de părți, neputând fi magistrat acela care are forme de subordonare față de executiv ori cel care poate să reprezinte partea acuzatoare în cadrul fazei de judecată. Curtea Constituțională constată că, independența judecătorului este bazată pe calitatea de magistrat, și nu pe titulatura sa. Numirea Procurorului General de către Parlament, subordonarea procurorilor Procurorului General și numirea lor de către acesta (conform alin. (2) art. 125 din Constituție), fără concursul Consiliului

Superior al Magistraturii, constituie factori care nu permit încadrarea procurorilor în rândul magistraților. Procurorii nu devin automat magistrați doar pentru că la procedura de numire a lor participă Consiliul Superior al Procurorilor. Or, așa cum la nivelul instituțiilor etatice nu pot exista două independențe, tot așa nu pot exista două instituții ce veghează la independența magistraților. Astfel, plasarea instituției Procuraturii în capitolul nouă al Constituției „Autoritatea judecătorească” nu face ca procurorii să dobândească automat statutul de magistrat. Acest fapt nu permite tratarea statutului procurorilor prin prisma principiului independenței justiției și a judecătorului stipulate de art. 116 din Constituție.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, a menționat că urmează a fi apreciat critic argumentul intimatului Gheorghe Popescu cu privire la faptul că, procurorii pensionați au fost prejudiciați prin faptul că nu li se mai recalculează pensia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, or, statul nu are dreptul să micșoreze cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară. Se învederează că prin modificările operate la lege, declarate constituționale, statul nu a diminuat cuantumul pensiei procurorilor pensionați, ci a abrogat prevederea cu privire la recalcularea pe viitor, cuantumul pensiei stabilit și achitat procurorilor pensionați până la abrogarea prevederilor cu privire la recalculare, nefiind atins sau micșorat în nici un fel.

Prin urmare, se constată că reclamantul, a devenit pensionar în iunie 2011, iar legea nu mai prevede recalcularea pensiei, prin urmare relațiile beneficiarului de pensie în raport cu Casa Națională de Asigurări Sociale, din 2011 până în prezent, cad sub guvernarea legii noi, deoarece sunt relații în curs de realizare și urmează să fie guvernate de lege în vigoare la momentul realizării.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că dreptul de a stabili cuantumul pensiei și formula de calcul a acesteia este prerogativa statului, în dependență de evoluția statului, societății, situația economică, necesitățile populației, statul neavând dreptul de a lipsi de pensie cetățenii săi, statul neavând dreptul de a micșora cuantumul pensiei pentru a nu înrăutăți starea materială a cetățeanului pensionar, dar totodată, statul are dreptul de a stabili regulile (legile) în dependență de modificările în societate și necesitățile populației pentru situațiile în curs de realizare, iar achitarea pensiei face parte din aceste situații în curs de realizare. Or, pensionarii urmează să se supună legilor în vigoare la momentul achitării pensiei, care prevede în prezent, conform art. 13 al Legii nr. 156, indexarea anuală la 01 aprilie.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată recurentei Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 15 decembrie 2018, conform scrisorii nr. 13259 (f.d. 88). Totodată, prin intermediul poștei electronice „jqsansespoir@gmail.com” a fost expediată în adresa părților copia deciziei instanței de apel (f.d. 89), însă dovada recepționării acesteia la materialele cauzei, lipsește.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul, a fost depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, la 03 ianuarie 2019, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

La 29 ianuarie 2019, în adresa intimatului Gheorghe Popescu a fost expediată copia recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Intimatul Gheorghe Popescu nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv, și nu a depus referință în termenul stabilit, la cererea de recurs declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul, exercitat conform secțiunii a II-a, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute la art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, Completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel.

Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii, sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor, stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 alin. 1 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Popescu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan